

PREGLEDNE KARTE REPUBLIKE SLOVENIJE

Božena Lipej

UDK 528.9(497.12)

PREGLEDNE KARTE REPUBLIKE SLOVENIJE

Božena Lipej, mag., Ministrstvo za varstvo okolja in urejanje prostora, Republiška geodetska uprava, Kristanova 1, 61000 Ljubljana, Slovenija

Članek predstavlja serijo preglednih kart merila 1 : 250 000 do 1 : 2 000 000. Predstavljene so pogloblitve členitve, opisi, vsebina in drugi za uporabnika zanimivi podatki.

UDC 528.9(497.12)

GENERALIZED MAPS OF REPUBLIC OF SLOVENIA

Božena Lipej, Msc., Ministrstvo za varstvo okolja in urejanje prostora, Republiška geodetska uprava, Kristanova 1, Ljubljana, Slovenia

The paper presents series of generalized maps of Republic of Slovenia from 1 : 250 000 to 1 : 2 000 000 scale. The main divisions, descriptions, contents and other for users interesting data are presented.

Pregledne karte Republike Slovenije so izdelane v merilih 1 : 250 000 do 1 : 2 000 000 (2). Zanje je značilno, da so javne, izdelane v enem kosu na enem listu v različnih formatih in prikazujejo območje Slovenije, del Hrvaške ter slovensko etnično ozemlje v Italiji, Avstriji in na Madžarskem. Skrbnik za njihovo vsebino, vzdrževanje in omogočanje uporabe je Republiška geodetska uprava, ki sodi od konca junija 1991 v sestav Ministrstva za varstvo okolja in urejanje prostora.

Pregledne karte Republike Slovenije so izdelane v Gauss-Krügerjevi konformni projekciji. Generalizirana vsebina je prikazana s pogojnimi znaki, katerih pomen razberemo iz spremljajoče legende znakov. Prikazi posameznih elementov kart so izrisani na več založniških (prozornih) originalih, zato je mogoče kopiranje in tiskanje različnih kombinacij osnovnih vsebin in izdelanih tematik.

Za pregledne karte Republike Slovenije v merilu 1 : 250 000 (format A0, 1189*841 mm; prvič izdelana leta 1983), 1 : 400 000 (format B2, 700*500 mm; prvič izdelana leta 1970), 1 : 750 000 (format A3, 297*420 mm; prvič izdelana leta 1970) in 1 : 1 000 000 (format A4, 297*210 mm; prvič izdelana leta 1986) so izdelani ločeni originali: za hidrografska mrežo, za cestno in železniško (ta je pri merilu 1 : 250 000 še dodatno ločen) omrežje, naselja in orografska imena ter kote, za plastnice in za senčenje, od tematskih originalov pa za razmejitve občin, katastrskih občin (ne v merilu 1 : 1 000 000) in krajevnih skupnosti (ne v merilu 1 : 1 000 000) v različnih povezavah.

Za otočni pregledni karti Republike Slovenije v merilu 1 : 1 500 000 (format B6, 125*175 mm; prvič izdelana leta 1986) in 1 : 2 000 000 (format A6, 105*148 mm; prvič izdelana leta 1986) so izdelani originali: za hidrografska mrežo, za cestno in železniško omrežje ter omrežja naselij in za razmejitve občin.

Najpogosteje se uporabljajo združeni originali, kjer so prikazani vsi elementi osnovnih prikazov (brez tematik). Za posebne namene, ko proučujemo le določene elemente, se s postopkom kopiranja na prozorne ali neprozorne materiale združuje izbor dveh ali treh delnih vsebin, skupno kopiranje četrte pa je še v mejah razpoznavnosti. V povezavi z osnovnimi delnimi originali vsebin se lahko v setu kopirajo tudi primerno izdelane tematike posameznih uporabnikov. Za pregledne karte so bolj od posamičnih kopiranj uporabni tiskani izvodi, ki so izdelani v 10 do 20 variantah in so bili glede na potrebe uporabnikov natisnjeni v nekaj sto do nekaj deset tisoč izvodov. Za izdajanje kopij načrtov in kart skrbi v okviru Republiške geodetske uprave Republiški center geodetske dokumentacije v Ljubljani, na Šaranovičevi 12. Dostopnost do založniških originalov je možna z ustrezno utemeljeno vlogo na Republiško geodetsko upravo, tiskani izvodi pa se dobijo brez vloge.

Perioda vzdrževanja je večletna. Do konca leta 1991 bo obnovljena pregledna karta v merilu 1 : 250 000, kjer bo poleg vsebinskih korektur opravljena tudi revizija zemljepisnih imen in usklajitev le-teh s Pravili Slovenskega pravopisa (1990) glede zapisa velikih in malih začetnic. Izvedene

so bile testne digitalizacije oziroma skaniranja posameznih vsebinskih originalov, vendar bo sistematičen pristop k oblikovanju atributne in grafične baze podatkov pripravljen šele ob koncu leta 1991 oziroma v letu 1992.

Za nekatere uporabnike so zanimiva tudi vmesna merila, ki jih dobimo s kartografsko predelavo (povečavo ali pomanjšavo) izvornih preglednih kart. V preteklem obdobju so bila za naše ozemlje na omejeno razpolago tudi kartografska gradiva, ki jih je izdeloval Vojaškogeografski inštitut iz Beograda (1). Poleg tega, da je za Slovenijo izdelal topografsko karto v merilu 1 : 25 000, ki jo uradno uporabljamo, so za naše ozemlje izdelane še serijske karte: topografska karta v merilu 1 : 50 000, topografska karta v merilu 1 : 100 000, topografska karta v merilu 1 : 200 000,

pregledna karta v merilu 1 : 300 000 in pregledna karta v merilu 1 : 500 000. Originali so izdelani zelo podrobno in natančno, saj so služili vojaškemu namenom, do teh ali reduciranih vsebin pa verjetno v prihodnje ne bomo imeli možnosti dostopa oziroma uporabe.

Uporaba preglednih kart Republike Slovenije je raznotera: državne potrebe, planiranje, varstvo okolja in dediščine, sektorske potrebe, turizem, rekreacija, statistika, šolstvo in drugo ter seveda geografija.

1. *Andelič, M. 1989: Osvrt na neka kartografsko-redakcijska rešenja na topografskim i preglednotopografskim kartama izdanja Vojnogeografskog instituta. Zbornik radova 45 VGI, Beograd.*

2. *Republiška geodetska uprava: Katalog podatkov geodetske službe, 9/1985 in 9/1986, Ljubljana.*

Slika 1: Izseki iz preglednih kart: levo zgoraj 1 : 250 000, desno zgoraj 1 : 400 000, levo spodaj 1 : 750 000 in desno spodaj 1 : 1 000 000 (vir: Republiška geodetska uprava).

